לולב וערבה פרק רביעי סוכה מח.

פז"ר קש"כ. סימן הוא כדמפרש ואזיל: **פיים כפני עצמו.** שכבר פרי החג לא היו מטילין פיים אחה משמר יקריב לפי שבסדר היו מקריבין אותן עד שכל כ"ד משמרות שונות ומשלשות כהן חון משמים כדאמרי' בהחליל (לקמן דף נה.); ופר דשמיני בתמילה מפייסין עליו: **ומן.** לכרך בו שהחייו: **רגל כפני עצמו.** שאין יושבין בסוכה: **קרבן לעצמו.** שאינו בסדר פרי החג דל"כ היו בו שמה פריס: **ברכה לעצמו.** את יום השמיני. והכוספתא משמע שמברכין את המלך והכי גרסינן לה ברכה כפני עצמו שנאמר (מלכים א ח) ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך: **מתני' והשמחה.** שלמי שמחה: **והלל.** לגמור בו את ההלל: **גמ' מנא ה"מ.** דשמיני חייב בשמחה דהא לא כתיב ביה בהדיא אלא בשבעת ימי החג דכתיב (דברים טז) חג הסוכות תעשה לך וגו' וסמיך ליה ושמחת בחגך: **אך שמח.** בהדיא פרשה דעשר תעשר כתיב ז' ימים תחוג: **לרבות לילי יו"ט האחרון.** לשמחה שלפניו לטולו עם שבעת הימים שיזכה שלמים בשביני כדי לאכול ליל שמיני דהאי שמח למאי אתא כיון דכתיב לעיל מיניה ושמחת בחגך אלא לרבות שמחת ליל שמיני וכיון דאתרבי לילי יו"ט האחרון שהא טפל ק"ו היום שהוא עיקר שחייב בשמחה ושאר הלילות לא צריכי ריבוי דימים אפילו לילות בשמעע דדרבינן גבי סוכה (לעיל מג.) וכי אינצריך לילי יו"ט האחרון אינצריך דאינו בכלל שבעה ועל כרחך לילה אתרבי שהוא סמוך לשבעת ימים דקרא ויום אחי בק"ו ואשמעינן שבשלמים המזבחים בחג הסוכות ישמחו בליל שמיני שאינו יכול להקריב בלילה: **או אינו אלא לרבות לילי יו"ט הראשון.** ואשמעי' שצריך לזכות שלמים ערב יום טוב לשמחת ליל הראשון ולא בעינן זביחה בשעת שמחה: **מתני' גמר מלאכול.** בשביני: **לא יפיר את סוכתו.** לא יתיר אגדים שלה לסותרה דהא כל היום חובתה ליתן ולשבן ואי אקלע ליה סעודתא אכיל לה בגווה: **אכל מוריד הוא את הכלים.** ואת המלעות שנשתמש בהן בסוכה כדתניא בפ' היתן (לעיל דף כח:) היו לו כלים נאים ומלעות נאות מעלן לסוכה: **מפני כבוד יום טוב.** שמראה כמכין עצמו לקראתו למקום שיסעוד שם הלילה: **גמ' אין לו מקום.** אחר לאכול שם ט) (שיוריד כליו וצריך לאכול בסוכה) ביו"ט האחרון: **מאי.** מה יעשה להוציא שאינו מוסיף על המצוה לעשות סוכה שמנה ימים: **פוחח בה ארבעה.** טפחים ופוסלה: **מדליק בה את הנר.** דאמרי' (דף כט.) שרגא בסוכה קטנה לגר ממטללתא: **הא לן.** לבני בבל שהשמיני שלהם ספק שביעי דלא קיים להו בקביעא דירחא מדליק בה את הנר ולא יפחתנה ויפסלנה לפי שצריך ליישב בה מחר: **והא להו.** לבני א"י דקיים להו בקביעא דירחא ולא יתבי בסוכה בשמיני פוחת: **פחינת בסוכה קטנה.** בהדלקת הנר: **סוכה גדולה מאי איכא למימר.** דהכי אמרן לעיל (שם) שרגא דאמרי לה במטללתא ואמרי לה לגר ממטללתא ולא פליגי הא בסוכה גדולה כו': **מתני' מן השילוח.** מעיין הוא סמוך לירושלים: **מחזקת שלשה לוגין.** זהו פחות שבנסכים רביעית ההין לכבש: **שער המים.** אחד משערי עזרה נקרא כן על שם שמכניסין בו גלוחות של מים של ניסוך בחג: **תקעו והריעו.** משום שמחה דכתיב (ישעיה יב) ושאבתם מים בששון: **עלה בכבש.** שהיה בדרומו של מזבח: **ופנה לשמאלו.** שהנסכים נעשים בקרן מערבית דרומית וכשהוא פונה לשמאלו היא הראשונה ובמסכת זבחים ילף לה מקראי בפרק קדשי קדשים (דף סג.): **שהיו מושחרין פניהם.** ודומין לכסף שהוא שחור מן הסיד:

ט) רגל בפני עצמו לענין פז"ר קש"ב אפיים בפני עצמו זמן בפני עצמו רגל בפני עצמו ג קרבן בפני עצמו ד ישירה בפני עצמו ה ברכה בפני עצמו: **מתני'** ו ההלל ז והשמחה שמונה כיצד מלמד שחייב אדם בהלל ובשמחה ובכבוד יום טוב האחרון של חג כשאר כל ימות החג: **גמ'** מנה"מ דת"ר ח) והיית אך שמח לרבות לילי יום טוב האחרון או אינו אלא יו"ט הראשון כשהוא אומר ט) אך חלק ומה ראית י) לרבות לילי יו"ט האחרון ולהוציא לילי יו"ט הראשון מרבה אני לילי יום טוב האחרון שיש שמחה לפניו ומוציא אני לילי יום טוב הראשון שאין שמחה לפניו: **מתני'** סוכה שבעה כיצד יא) גמר מלאכול לא יתיר את סוכתו אבל יב) מוריד את הכלים מן המנחה ולמעלה מפני כבוד יו"ט האחרון של חג: **גמ'** אין לו כלים להוריד מהו אין לו כלים אלא כי אשתמש במאי אשתמש אלא אין לו מקום להוריד כליו מהו ר' חייא בר יג) (רב) אמר יד) פוחת בה ארבעה ור' יהושע בן לוי אמר טו) מדליק בה את הנר ולא פליגי יז) הא לן והא להו הא תינח סוכה קטנה סוכה גדולה מאי איכא למימר דמעייל בה מאני מיכלא יח) דאמר רבא מאני מיכלא בר ממטללתא מאני משתיא במטללתא: **מתני'** יט) ניסוך המים כיצד צלוחית של זהב מחזקת שלשה לוגים היה ממלא מן השילוח הגיעו לשער המים תקעו והריעו ותקעו עלה בכבש ופנה לשמאלו שני ספלים של כסף היו שם ר' יהודה אומר של סיד היו אלא שהיו מושחרין פניהם מפני היין ומנוקבין

כמין

רגל בפני עצמו. דאין יושבין בסוכה קרבן לעצמו שאינו בסדר פרי החג דל"כ היו בו שמה פרים ברכה לעצמו את יום שמיני חג העלרת הזה וכתוספתא משמע שמברכין את המלך דה"ג כה ברכה לעצמו שנאמר ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך כך פי' בקונט' והשמח לא הוי כי ההוא דתניא לעיל דאמרינן כשם שחג טעון שיר קרבן ברכה ולינה כך שמיני טעון קרבן שיר וברכה ולינה ורבינו תם מפרש ברכה דהכא ברכת המזון ותפלה כי ההיא דלעיל ורגל בפני עצמו לענין שטעון לינה ורבינו חננאל מפרש לענין [שידחה] אכילות משום דאמרי' פרק במה דמועד קטן (דף יט.) דהקובר את מתו שבעה ימים קודם הרגל בטלה ממנו גזרת שלשים וחימנין דליכא שבעה קודם לרגל ואפ"ה בטלה הימנו גזרת ל' משום שמיני עצרת ורבינו תם עלמו יסד במעריב של שמיני עצרת קודש לילה ושלשים ידחם כאשר אכלים ינחם ומיהו אי אפשר לומר שידחה לגמרי דהא פרק במה דמו"ק (דף כד: ופס) אמרי' יום אחד לפני החג ומג ושמיני שלו הרי כאן עשרים ואחד יום וברכת המלך לא בעי למיתני משום דצריך למיתני דומיא דברכה של ז' ימי החג שיר שהיו אומרים מזמור שלם משא"כ בשאר ימי החג שלא היו אומרים מזמור שלם אלא חציו היום וחציו למחר כך מפרש ר"ת כדאיתא בשילטי החליל (לקמן דף נה.) דמותיב בה סימנא הומבה"י ולעיל י) פירשתי שהיו אומרים למנצח על השמינית: **פוחת בה ארבעה.** טפחים ופוסלה כך פי' בקונט' ותימה מה שיעור הוא זה בארבעה והלא אויר פוסל בשלשה בין בסוכה גדולה בין בסוכה קטנה בין בחמלע יא) כדמוכח שילטי פ' קמא (דף ח.) כ): **מדליק בה את הנר.** פירשנו לעיל פרק היתן (דף כט. ופס נד"ה ואמרי לה): **שער המים.** מן השערים הדרומיים שבעזרה הוא דתנן במס' מדות (פ"ב מ"ו) שערים הדרומיים סמוכים למערב וקחשיב שער המים וקתני למה נקרא שער המים שבו מכניסין גלוחות המים של ניסוך המים בחג:

יא) **(והוזרין** על העקב. לא כמו שפי' בקונט' משום שלא יהיה בהילוך בחנם דא"כ כשהיא נקרן דרומית מזרחית נמי אלא הייט טעמא דהכא דחזרתן על העקב הוי דרך ימין: **ועולת** העוף בשרבתה במזרח. בריימתא זו כולה משנה שלימה היא במסכת זבחים פרק קדשי קדשים (דף סג.) והתם דייק מדקא אמר בשרבתה במזרח מכלל דמקומה במזרח ועל חנם נקט טעמא מן הדיוק דבהדיא תנן התם (דף סד:) עולת העוף כילד היתה נעשית עלה לכבש ופנה לסובב בא לו לקרן דרומית מזרחית): **שני ספלים** של כסף. תימה דתנן במנחות פרק שתי הלחם (דף נט:) שתי שולחנות היו באולם אחד של כסף ואחד של זהב על של כסף נותנין לחם הפנים בכנישתו ועל של זהב ביציאתו שמעלין בקודש ולא מורידין אפי' סילקוהו מעל שלחן הזהב בהיכל לא היו יכולים להורידו ולהניחו בשל כסף וא"כ הכא שהיו ממלאים בצלוחית של זהב היאך היו מנסכין בספלין של כסף וכי תימא בצלוחית שאינה מקודשת היו ממלאין לא היא דגבי מצות כשנתמלא מע"ש קתני מתני' שאינה מקודשת דדמפרש טעמא בגמרא אבל צלוחית שהיו ממלאין בחול היתה מקודשת וי"ל דספלים היו קבועים בסיד ולא כלים ניתנו דנמסכין כגופו של מזבח והרי הם כלבונה שהיתה בזכיכין של זהב שהיו מקטירין על המזבח:

כמין

עין משפט נר מצוה

נא א מיי' פ"י מהל' תמידין ומוספין הלכה יג:
נב ב מיי' שם הלכה ה:
נג ג (מיי' שם הל' יא):
נד ד מיי' בסדר תפלות טופ"ב ה"ח סי' תרסח פסיף ח:
נה ה מיי' פ"ג מהלכות תענוכה הל' ו טוש"ע א"ח סי' תרמד סעיף ח:
נו ו מיי' פ"ו מהלכות י"ט הלכה ח:
נז ז ח ט מיי' פ"ו מהל' סוכה [הלכה יא] הלכה יד סמג עשין כג טוש"ע א"ח סי' תרסו:
נח י מיי' פ"י מהל' תמידין הלכה י סמג עשין סט:

תורה אור השלם

ז. שבעת ימים תחג ליי אלהיך במקום אשר יבחר יי כי יברכך יי אלהיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידיך והיית אך שמח. דברים טז טו

רבינו חננאל

פי' פז"ר קש"ב. פיים, כתרגן בשמיני חזרו לפיים כרגלים. זמן, כדאמרן. רגל בפני עצמו, לחשב אותן ז' ימים לענין אבלות. כדגרסינן בפרק אחרון במשקין אמר רבינא יום אחד לפני החג והחג ושמיני שלו, הרי כאן כ"א לענין שלשים. קרבן, בכל הימים פרים ובאים השמיני פר אחד. שיר, בפני עצמו. ברכה, ברכת המזון והפלה כראמרן. **מתני'** ההלל והשמחה שמונה כו'. בשביל שלמי חגיגה, שצריך לאוכלן בח' ימי החג, שאין שמחה אלא בבשר. תנא ההלל ר"ח ימים ולילה אחת, וגומרין בהן את הלל. ואלו הן ח' ימי החג, בכל הימים פרים ובאים השמיני פר אחד. שיר, בפני עצמו. ברכה, ברכת המזון והפלה כראמרן. **מתני'** ההלל והשמחה שמונה כו'. בשביל שלמי חגיגה, שצריך לאוכלן בח' ימי החג, שאין שמחה אלא בבשר. תנא ההלל ר"ח ימים ולילה אחת, וגומרין בהן את הלל. ואלו הן ח' ימי החג, ח' ימי חנוכה, ויום טוב הראשון של פסח, ולילו, ויום טוב של עצרת. והשמחה. דת"ר והיית אך שמח לרבות [לילין יום טוב אחרון לשמחה וכו'. ירושלמי השמחה ח', הנא עצמך שחל יום טוב הראשון להיות בשבת. לשחוט מערב [הרגל] אין את יכול, דאמר ר' [אלעזר] שלמי חגיגה ששחטן מערב הרגל אין יוצא בהן ידי חובתו ברגל. לשוחטן בשבת אי אפשר, הלכך לא משכחת לה אלא בבהנים שאוכלים את שיריר החטאת. **איסקא** סוכה שבעה כו'. אם אין לו מקום להוריד בו הכלים שנשתמש בהן בסוכה. פוחת בה ד' טפחים, או מכניס בה כלי מאכל. ואם היא קטנה, מכניס בה נר ודיו. [**מתני'**] ניסוך המים כיצד כו'.

ט) לפנינו כיושלמי איתא דאמר ר' זעירא עולה בר שמעאל כשם ר' אלעזר.
כ) ועי' בהגהלי פפרים ל' עמ' וע"ש.

הגהות הב"ח

(**א**) תוס' ד"ה פוחת וכו' כין בחמלע בין מן הצד כדמוכח:

גליון הש"ס

מתני' ניסוך המים. עיין כ"ב דף עט ע"א כרש"י ד"ה מים וכשיטה מקובלת שם:

מוסף רש"י

פז"ר קש"ב. פיים, זמ"ן, רג"ל, קרב"ן, ש"ר, ברכ"ה. פיים, לענין פרי החג, כל שבעת ימי החג אין מפייסין עליהן אלא לפי חסרון המשמרות לפי סדרן מקריבין אותן, כדתנן במסכת סוכה (נה:) מי שהיה מקריב פרים היום לא היה מקריב למחר, ופר של שמיני מפייסין עליו אחיהו מן המשמרות יקריבנו (חגיגה י.). וקנ"ר ר"ה ד' יומא ג.). זמן לעצמו, לכרך שהחייו (יומא שם). רגל, רגל בפני עצמו ואינו שם רגל בפני עצמו (חגיגה קדוי סוכות (חגיגה שם) שאין שם חג הסוכות עליו ר"ה ויומא שם). קרבן, שאין בהמות קרבנותיו בסדר פרי החג, שפרי החג מתמעטין והילכין וכבשיהן ר"ד בכל יום ויומים שיש וכשמיני פר אחד לול אחד ושבעה כבשים (חגיגה שם וכע"ר ר"ה ויומא שם). שיר, שאין שירו שוה לכל שאר שירות ימי החג, כל שיר ימי החג, מדבר מענין גזל מתנות עניים, ואותן של חול המועד מפורש במסכת סוכה (נה.) הומבה"י, ושל שמיני עצרת אינו מענין אחיף ולא פירשו לנו אחיהו שירו (יומא שם וכע"ר חגיגה שם) ובמסכת סופרים (פי"יט) נתלה שירו הוא למנצח על השמינית (ר"ה שם). ברכה, שהיו מברכין לתפלת מי המלך (יומא שם) זכר לשלמה שנאמר בו ביום השמיני שלח את העם וברכו את המלך (חגיגה שם וכע"ר ר"ה שם). והיית אך שמח. קרא יתירא הוא דכתיב לעיל מיניה הג הסוכות תעשה לך שבעת ימים, וסמיך ליה ושמחת בחגך והדר כתיב שבעת ימים תחוג יגו' והיית אך שמח (נפסחים נא.). לרבות לילי יום טוב האחרון. ואין שמחה אלא בשלמים שלמים, ויום טוב האחרון נוסיף לא, דכתיב תרי זמני שבעת ימים כתיב גבי שמחה כדפרישית, וממילא אימעטו שמיני (שם). או אינו אלא יו"ט הראשון. ואף על פי שאין קרבן בלילה, נלמד שהעמיטו הכתוב לשחוט שלמים מערב יום טוב לשמחת לילי יום טוב (שם). אך חלק. כל אחן ולקון מישטיקן (שם וכ"ה שם ה. ערובין קה. ושבועות יג.). מדריך את הכלים. לפי שרוקן עושין סוכותיהן בראש גגן (שבת קוד:). מאני מיכלא. קנדית לאחר שאכלו בהן צריך להוציאן. בר ממטללתא. חוץ לסוכה. מאני משתיא. כוסות. במטללתא. לפי שאין מאוכים (לעיל כט.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com